
ЗНАМЄННІ ДАТИ

А.С. ЛИТВИНКО (ДО 50-РІЧЧЯ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ)

31 березня 2014 р. виповнилося 50 років відомому в Україні та за її межами історичу науки і техніки, доктору історичних наук, провідному науковому співробітнику відділу історії науки і техніки Центру досліджень науково-технічного потенціалу та історії науки ім. Г.М. Доброва НАН України Литвинко Аллі Степанівні.

А.С. Литвинко народилась у Кіровограді. З відзнакою закінчила механіко-математичний факультет Київського національного університету імені Тараса Шевченка (1986), працювала інженером-програмістом Спеціального конструкторського бюро Математичних машин і систем Інституту кібернетики НАН України. З 1989 р. – у відділі історії науки і техніки ЦДПН ім. Г.М. Доброва НАН України, де закінчила аспірантуру (1991) та докторантуру (2006), захистила кандидатську дисертацію «Історико-науковий аналіз формування та розвитку київської школи математичної та теоретичної фізики М.М. Боголюбова» (1997) та докторську дисертацію «Становлення та розвиток статистичної фізики в Україні (30–60-ті рр. ХХ ст.)» (2009), одержала наукове звання старшого наукового співробітника за фахом «Історія науки й техніки» (2008).

Наукові праці А.С. Литвинко стосуються еволюції статистичної фі-

зики в Україні в контексті розвитку світової науки, історії наукових шкіл в Україні, історії НАН України, концептуальних засад сучасного природознавства, впровадження історико-наукових курсів у вищу школу. Вона є автором 90 наукових праць у вітчизняних та закордонних виданнях, серед

яких 2 одноосібні монографії: «Микола Миколайович Боголюбов та статистична фізика в Україні», та «Становлення статистичної фізики в Україні. 30–40-рр. ХХ ст.» А.С. Литвинко є також автором розділів у колективних монографіях «Наукова еліта України» (2012) та «Національна Академія наук України. 1918—2013. Хронологія» (2013).

Серед одержаних результатів – доведення ключового місця статистичної фізики в структурі сучасної наукової картини світу та її фундаментального значення для формування ймовірного стилю мислення у науці; аналіз та систематизація визначень предмету статистичної фізики; розробка періодизаційної схеми передісторії, становлення та розвитку статистичної фізики в хронологічних межах IV ст. до н.е. — 60-ті рр. ХХ ст.; розгляд діяльності наукових інститутів, університетів та наукових шкіл, де проводились дослідження у галузі статистичної фізики в Україні (Харківський, Дніпропетровський та Донецький фі-

зико-технічні інститути. Інститут математики, Інститут фізики, Інститут теоретичної фізики, Інститут металофізики, Інститут фізики конденсованих систем. Інститут проблем матеріалознавства, Інститут фізики напівпровідників, Фізико-технічний інститут низьких температур; Харківський, Київський, Одеський та Львівський університети; наукові школи Л.Д. Ландау. В.І. Данилова, О.З. Голика, М.М. Боголюбова, О.І. Ахієзера, І.М. Ліфшиця, О.Г. Ситенка, В.Г. Бар'яхтара, І.Р. Юхновського, С.В. Пелетмінського).

А.С. Литвинко систематично пропагує поглиблене вивчення історії науки і техніки у навчальних закладах, яке дозволяє суттєво підняти якість фундаментальної освіти. Вона є співавтором курсу лекцій «Історія розвитку основних фізичних уявлень» для студентів Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут», плану-проспекту підручника для вищих навчальних закладів «Історія природознавства». Організує конференції з історії науки і техніки для студентської та аспірантської молоді. За її активної участі у 2002 р. ЦДПН ім. Г.М.Доброва НАН України спільно з Міністерством освіти і науки було проведено семінар з питань викладання історико-наукових дисциплін у вищій школі. Така діяльність сприяє гуманізації системи підготовки кадрів України як європейської держави, формуванню наукового світогляду та підвищенню суспільного статусу освіченого, кваліфікованого працівника, світоглядному синтезу природничо-наукової та гуманітарної культур.

Як науковець Алла Степанівна користується авторитетом у колективі та за його межами. Тривалий час вона виконувала обов'язки вченого секретаря Всеукраїнського семінару з історії науки та відповідального секретаря

періодичного збірника «Нариси з історії природознавства і техніки», двічі відзначалась стипендією Президії НАН України, є членом редколегій журналів «Наука та наукознавство», «Вісник Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут». Серія історія науки і техніки», «Питання історії науки і техніки», «Нариси з історії природознавства і техніки»; оргкомітетів конференції молодих вчених-істориків науки і техніки та всеукраїнської конференції «Актуальні питання історії науки і техніки»; двох спеціалізованих вчених рад з історії науки і техніки. У 2008 р. була нагороджена Почесною грамотою Президії НАН України. Працювала експертом Вищої атестаційної комісії України. Регулярно консультує молодих вчених і є науковим керівником аспірантів.

А.С. Литвинко входить до двох міжнародних наукових товариств – Міжнародного комітету з історії технології та Європейського товариства історії науки, регулярно бере участь у міжнародних конференціях як запрошений експерт. Свої наукові результати вона доповідала на Міжнародному конгресі з історії науки і техніки, Конгресах міжнародного комітету з історії технології, Конференції Європейського товариства історії науки, Конгресі Європейської фізичної освітньої мережі, Міжнародній Літній школі з історії науки, науково-методичних конференціях «Сучасні проблеми науки та освіти», Міжнародних київських симпозиумах з наукознавства. Це суттєво сприяє поширенню інформації щодо наукових результатів, одержаних в Україні.